

Asia: Lausuntopyyntö Myyränkangas tuuli- ja aurinkovoimahanke, Kihniö, Virrat, YVA-selostus (PIRELY/4803/2022)

Pirkanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

ABO Wind Oy suunnittelee Myyränkankaan alueelle 27 voimalan tuulivoimahanketta Kihniön ja Virtain kuntien alueelle. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 320 m ja hankealueen pinta-ala n. 4100 ha. Tuulivoiman lisäksi tarkastellaan mahdollisuuksia aurinkovoiman tuotantoon (136 ha). Sähkön siirron osalta tarkastellaan kahta vaihtoehtoa joko rakentamalla 400 kV voimajohto suunnitteilla olevaan Åback-Melo-linjaan (21 km) tai noin 31 km hankealueelta etelään.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Maast selvitysten perusteella alueella on hyvä metsokanta. Soidintavia metsoja tavattiin selostuksen mukaan kolmella alueella ja näiden lisäksi hakomapuuta ja lumijalkia havaittiin eri puolilla selvitys aluetta. Alueella havaittiin kaksi teerien soidinpaikkaa ja yksi varmentamaton paikka sekä hankealueen vierestä yksi paikka. Näiden lisäksi nähtiin joitakin pyitä.

Luke näkee kuitenkin puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna. Useampana peräkkäisenä vuonna tehty soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys, sillä soidinten esiintyminen riippuu tällä syklisellä lajiryhmällä mm. alueen sen hetkisistä kanalintukannoista. Myös soidinten havaittavuus vaihtelee vuodesta toiseen esimerkiksi kevään edistymisestä ja sääoloista riippuen. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle ja siten lisää epävarmuutta. Tällöin tulosten tulkinnessa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen.

Luke huomauttaa tässä yhteydessä myös, että mikäli soitimilla havaittujen metsokukkojen määrää käytetään mahdollisten haittavaikutusten suuruuden arvioinnissa, tulee käsitellä soitimen kukkojen lukumäärän epävarmuutta. Kaikki kukot eivät välttämättä ole kartoitushetkinä soidinkeskuksessa, vaikka ne siellä keskimäärin viihtyvätkin kiivaimpaan soidinaikaan.

Kaksi voimalaa sijoittuu alle 500 m päähän tunnistetusta metson soidinpaikasta. Lieventämistoimena selostuksessa ehdotetaan näiden voimaloiden siirtämistä 500–1000 m etäisyydelle soidinpaikoista. Luke näkee, että alle 500 m etäisyys voimaloiden ja soidinten välissä on olemassa olevan kirjallisuuden perusteella riittämätön ja siksi mainittu lieventämistoimi on tarpeen.

Esimerkiksi metson tapauksessa vaikutuksia syntyessä, ne saattavat olla pitkäaikaisia. Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa tehdyssä tutkimuksessa ei ollut mitään viitteitä siitä, että metsot tottuivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana (Coppes et al. 2020). Täten tuulivoimaloiden vaikutus metsäkanalintuihin ei välttämättä ulotu vain rakentamisen ajalle ja alueelle.

Selostuksessa on käytetty monipuolisesti olemassa olevaa kirjallisuutta vaikutusten arviointiin. Luke näkee, että vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin tehty osin pitkälle meneviä johtopäätöksiä eläinten sopeutumisesta ja palaamisesta takaisin alueille.

Luke huomauttaa, että tapauksissa, joissa elinympäristö muuttuu lajille käyttökelvottomaksi ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Hieman pidemmällä, muutaman vuoden aikavälillä, voi olla yhdentekevää populaatiotasolla, siirtykö yksilöt muualle vai kuolivatko ne heti.

Hankealueelta tehtiin lumijälkiselvitysten yhteydessä jälkihavaintoja susilaumasta ja yksittäisistä susista. Vaikutus suurpetoihin arvioidaan selostuksessa pieneksi kielteiseksi. Selostuksen mukaan vaikutukset voivat olla arvioitua vähäisempiä tai suurempia. Lisäksi selostuksessa todetaan, että suurpetoihin kohdistuvien tuulivoimatoiminnan vaikutusten luotettavaan arviointiin tarvitaan lisää tieteellistä ja julkista tutkimustietoa.

Suurpetojen osalta Luke painottaa selostuksessakin todettua: tehdyt selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion ko. lajien esiintymisestä alueella. Havaintoja suurpedoista kertyy sieltä, missä ihmiset liikkuvat. Siten havaintojen kertyminen tietyltä alueelta tai niiden puuttuminen toiselta ei kerro siitä, missä sijaitsee pesäpaikka tai mahdolliset vaihtopesät. Tehtyjen havaintojen ja hankkeessa tehtyjen selvitysten perusteella ei voida poissulkea, etteikö hankealueelle sijoittuisi suurpetojen levähdys- ja pesimäalueita.

Selostuksessa todetaan, että "hankealueella liikkuvan susilauman on mahdollista väistää hankkeen rakentamisen aiheuttamaan tilapäistä häiriötä reviirinsä muihin osiin. Hankkeen toteuttamisen seurauksena sudet todennäköisesti hyödyntävät pesintäänsä reviirinsä keskiosia hankealuetta ympäröiviä osia enemmän". Lisäksi lievennystoimien kohdalla selostuksessa kerrotaan, että "Sudet pystyvät väistämään siirtopesien avulla ihmistoiminnasta ja rakentamisesta aiheutuvaa häiriötä, koska sudella on elinympäristögeneralistina paljon vaihtoehtoja laajalla reviirillään".

Luke huomauttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jolloin sen lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille. Näin ollen sellaista häirintää hankkeen ei tule aiheuttaa, missä lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen osalta turvautumaan väistämiseen.

Luke näkee haastavaksi sen, että hankealue sijoittuu osittain Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 sekä vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa osoitetulle luonnon monimuotoisuuden ydinalueelle. Hankkeella saattaa olla vaikutuksia kytkeytyneisyydelle ja siten ekologiselle verkostolle.

Tuulivoiman vaikutuksia metsästyksen olisi ollut syytä myös arvioida huolellisesti. Metsästystä tuulivoima-alueilla saattaa rajoittaa mm. riski vahingoittaa toisen omaisuutta (tuulivoimaloiden lavat) ja siihen liittyvät korvausvelvollisuudet. Ruotsissa ja Norjassa tehtyjen alustavien kyselytutkimusten ja saalistilastojen perusteella tuulivoimalla saattaa olla negatiivisia vaikutuksia metsästyksen ja ammuttujen hirvien määrään tuulivoima-alueilla (Zimmermann ym. 2023).

Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Hankealueen ympäristöön suunnitellaan useita eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita, joista osa sijoittuu samoille suurpetojen elinympäristöille. Selostuksessa hankkeiden yhteisvaikutuksia arvioidaan ja selostuksen mukaan näiden hankkeiden myötä saattaa häiriöttömien elinympäristöjen löytyminen merkittävästi vaikeutua. Samalla todetaan kuitenkin, että vaikutukset kohdistuvat rakentamis- ja toimintavaiheen ensimmäisten vuosien ajalle, jonka jälkeen häiriövaikutukset vähenevät merkittävästi.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Aurinkovoiman osalta Luke huomauttaa, että hankealue on laaja alue, jossa tilaa ja siten eläinten liikkumista rajataan aidoin. Näiden elinympäristössä tapahtuvien muutosten lisäksi tulevassa selostuksessa tulee huomioida rakennusajan aiheuttama häiriö ja huoltoteiden käytöstä aiheutuva häiriö myös rakennusvaiheen jälkeen. Aurinkovoimaloiden vaikutuksia eläimistöön ei vielä tunneta hyvin, mutta on tärkeää huomioida, että voimaloilla saattaa olla joillekin lajeille muitakin vaikutuksia kuin elinympäristön menetys tai heikentyminen.

3 Lausunnon tiivistelmä

Kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnessa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Luke näkee myös, että alle 500 m etäisyys voimaloiden ja soidinten välissä on olemassa olevan kirjallisuuden perusteella riittämätön. Suurpetojen osalta tehdyt selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion ko. lajien esiintymisestä alueella. Alueen merkitystä näiden lajien lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida tehtyjen selvitysten avulla poissulkea. YVA-selostuksessa todetaan, että "hankealueella liikkuvan susilauman on mahdollista väistää hankkeen rakentamisen aiheuttamaan tilapäistä häiriötä reviirinsä muihin osiin. Hankkeen toteuttamisen seurauksena sudet todennäköisesti hyödyntävät pesintäänsä reviirinsä keskiosia hankealuetta ympäröiviä osia enemmän".

Lisäksi lievennystoimien kohdalla selostuksessa kerrotaan, että "Sudet pystyvät väistämään siirtopesien avulla ihmistoiminnasta ja rakentamisesta aiheutuvaa häiriötä, koska sudella on elinympäristögeneralistina paljon vaihtoehtoja laajalla reviirillään". Luke huomauttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jolloin sen lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille. Näin ollen sellaista häirintää hankkeen ei tule aiheuttaa, missä lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen osalta turvautumaan väistämiseen. Luke huomauttaa, että tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 29.04.2024 klo 14:36:55.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: